

Hvor ligger provinsen? Ny bog udforsker provinsens betydning for danskernes identitet

Hvad er provinsen i dag - og hvorfra kommer den forestilling? Det ser professor emeritus Johannes Nørregaard Frandsen nærmere på i bogen "Hvor ligger provinsen?" Foto af Vordingborg: Wikimedia Commons

Egon Clausen

09.09.2023

BØGER // ANMELDELSE – I en tid hvor grænserne mellem by og ikkeby, mellem land og by er under nedbrydning, giver *Hvor ligger provinsen?* – et interessant indblik i de forestillinger, vi har knyttet til begrebet provins gennem de seneste 150 år, og hvordan bl.a. litteratur, malerkunst og film har formet vores billeder og fortællinger derom.

BOG: Hvor ligger provinsen?

Forfatter: Johannes Nørregaard Frandsen

Gads Forlag, 2023. 256 s.

Provinsen er det land, der ligger udenfor byernes volde. Sproget siger det: Man er ”ude i provinsen”, men ”inde i byen.”

For nogle er provinsen en drøm om uberørt oprindelighed, for andre et mareridt om stagnation og social elendighed. Det skriver Johannes Nørregaard Frandsen om i bogen: *Hvor ligger provinsen?*

Bogen er en blanding af personlige erindringer, teoretiske overvejelser, mentalitetshistorie og aktuelle kommentarer. Den består for en stor del af analyser af litteratur, billedkunst og folkelig underholdning. Dertil kommer historiske redegørelser om forholdet mellem borgerskab og bønder. Vi får at vide, at ”provinsen blev skumfødte i guldalderen af en rig og magtfuld overklasse i København som forestillinger om det gode liv i Guds natur.”

Idyllisk malkescene i Johan Thomas Lundbyes maleri fra 1841. Foto: SMK

Dette borgerskab understøttede en national billedkunst med bøgetræer, blomstrende hedelyng og hvide sandstrande. Mange af billederne hænger i dag som klenodier på museernes vægge. De findes sikkert også som forestillinger om det ægte Danmark inde i hovedet på mange danskere.

Hvad litteraturen angår, skriver Johannes Nørregaard Frandsen om den på en måde, så man mærker hans store kærlighed til den, og tak for det.

Bogen er skrevet i et velopløst sprog med mange skjulte citater fra gængse talemåder og dansk poesi, og så er der kapitler, hvor Johannes Nørregaard Frandsen fortæller

om sin opvækst på en gård i Vestjylland. Erindringerne liver op. De er lettere at læse end de teoretiske overvejelser, men også udtryk for et stilbrud. Måske er de medtaget for at give teksten den form for autenticitet, man får, når man kan trække jydekortet?

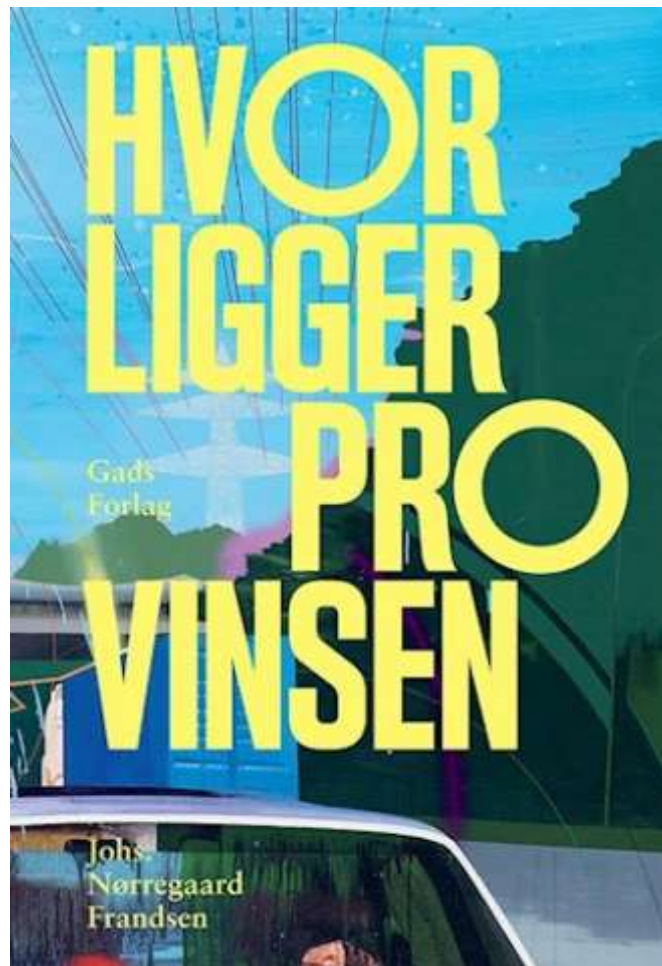
I bogen gives en historisk redegørelse for udviklingen af begrebet provins. I dag har det mange modstridende betydninger. Det kan signalere ægte folkelighed, fred og idyl, men det kan også betyde det modsatte. At bo i provinsen kan være helt fint, men at være provinsiel er ikke rosværdig.

Drømmen om det autentiske liv

Hvad enten man forestiller sig provinsen som en idyl eller som et hul i jorden, er det imidlertid en kendsgerning, at der i disse år grundlægges nye virksomheder i stort tal i landdistrikterne, og det skyldes i høj grad nye energiformer, vind og sol samt internettets elektroniske motorveje, der gør, at hver plet har fået stemme og derved ophæver betydningen af geografisk beliggenhed.

I dag er centrum og periferi flydende begreber, og Johannes Nørregaard Frandsen skriver, at ”grænserne mellem by og ikkeby, mellem land og by er under nedbrydning ... landskabet vil snart være præget af fraktaler og overgange snarere end af mosaikker og grænser.”

Men billederne af landet, forestillingen om det gode liv der var derude, drømmen om en mere autentisk tilværelse lever endnu i manges bevidsthed. Det medfører, at nogle flytter ”ud på landet”, fordi de håber på, at det gode liv kan findes derude.

Disse drømme problematiseres desværre ikke i bogen, for den ubekvemme sandhed er, at folk, der slår sig ned i små grønne oaser, belaster klimaet meget mere end dem, der flytter ind til byen.

Drømmen om den grønne uberørthed i provinsen har ingen bærekraft i forhold til de udfordringer, klimakrisen stiller os overfor. Det vil få store konsekvenser for livet i alverdens provinser.

Idyl som underholdning

Johannes Nørregaard Frandsen har også et godt blik for de billeder, som den folkelige underholdning formidler, så han skriver om revyer og film.

Han nævner blandt andet filmen *Vagabonderne på Bakkegården*, der formidlede et letforståeligt billede om det enkle liv på landet, og som var umådelig populær.

En del af dens popularitet skyldes muligvis, at den var en genfortælling af det kristne budskab om, at verden ligger i det onde, men frelse er mulig.

Filmen begynder med Poul Reichardt, der synger bjergprædikenens budskab om at blive dus med himlens fugle, og Bakkegården er et billede på en verden, som er truet af Djævelen. Selv fristelsen på bjerget er med, mens Helligånden er en guldskat, som

er blevet væk, men heldigvis findes den. Satan jages på porten, og alt ender i salig fryd. Det var en fortælling, som folk på landet havde lært i skole og kirke.

Bryllup på Bakkegaarden. Foto: ASA Film

Biografgængerne har sikkert ikke forbundet noget kristeligt med filmen, men grundfortællingen sad i dem som et mønster for deres forståelse af verden.

Kirkens og de religiøse bevægelers betydning for livet i provinsen får vi imidlertid ikke noget at vide om. Det virker som om, den del af virkeligheden slet ikke findes, og det er et savn.

Alt i alt vil jeg dog sige, at det er en imponerende og velskrevet bog med stor kærlighed til dansk litteratur og billedkunst. Man bliver klogere af at læse den.

Læs også [Jesper Grunwalds klumme “Bonderøve og frisat for udkantskomplekser” her.](#)

Guldalder

Provinsen

Udkantsdanmark

Egon Clausen

Egon Clausen, f. 1940, forfatter, radiomand, fhv. redaktør på P1, fhv. formand for gruppen af faglitterære forfattere i Dansk Forfatterforening, medarbejder ved den2radio.dk.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

SPONSOREREDE ARTIKLER

ARRANGEMENTER

POV STUDY

Chefredaktion

POV International

OM POV

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE

DEBATREGLER

BLIV MEDLEM

COOKIES & PRIVATLIV

Fagredaktion